

قیمت نفت؛ دیگر بیدی نیست که به هر بادی بلرزد

طی یک قرن اخیر افزایش دسترسی و استفاده بیشتر از منابع انرژی به لحاظ تاثیر شگرف آن در هرگونه توسعه‌های، منشا بسیاری از رقابتهای بوده است. رقابت از دیدگاه تولید کنندگان و صاحبان منابع انرژی، شناسایی ذخایر بیشتر، تولید بیشتر و درآمد بیشتر و رویکرد خریداران و متقاضیان، کاهش تدریجی وابستگی به منابع سنتی انرژی و یا ایجاد بحران و جنگ برای کنترل منابع تامین و یا هر دو آنها بوده است. بروز جنگها و تغییرات پی در پی در جغرافیای سیاسی کشورها از رویکردهای کنترلی است و توسعه استفاده از منابع تجدیدپذیر و ارتقاء بهره‌وری انرژی و توسعه عنصر دیجیتال از رویکردهای کاهش وابستگی کشورهای توسعه یافته به منابع انرژی فسیلی است. ضمناً درک این واقعیت که با توجه به روند موجود مصرف انرژی، تا ۵۴ سال دیگر منابع نفتی جهان به اتمام میرسد باعث تقویت بیشتر رویکرد کاهش تدریجی وابستگی به منابع فسیلی شده است به نحوی که از سال ۱۹۷۳ تا ۲۰۰۵، سهم افزایش بهره‌وری در کل منابع تامین انرژی حدود ۵۸٪ بوده است و طبق برنامه تنظیمی تا سال ۲۰۳۰، با ایجاد سهم ۵۴ درصدی در ارتقاء بیشتر بهره‌وری و ۴۴ درصدی در سایر منابع تجدیدپذیر و هسته‌ای، میزان وابستگی به منابع فسیلی انرژی در حد سال ۲۰۰۵ باقی بماند. در این برآورد سهم نیروگاههای بادی ۱۸ برابر و خورشیدی ۶۰ برابر افزایش نسبت به سال ۲۰۱۲ میباشد. به عبارتی دیگر پیش بینی میگردد که شیب منحنی عدم وابستگی به نفت در سبد انرژی کشورهایی خواهان نفت از سال ۲۰۱۵ به بعد افزایش یابد و قیمت نفت نیز دیگر تابعی از شرایط منطقیهای و بحرانها به جز تقاضاهای فصلی طبیعی قرار نگیرد و به عبارتی قیمت نفت، بیدی نباشد که به هر بادی بلرزد. شاید هم مثل روزگاران قدیم؛ مجدداً صدای نفتی‌های محله؛ آ‌ی نفتیه (البته به صورت کشوری در دنیا شنیده شود که دنبال مشتری میگردد اتفاقی که در حال حاضر نیز شاهد آن هستیم و علیرغم بحرانهای چندگانه اخیر، قیمت نفت در حد ۱۰۰ دلار ثابت مانده است.

در کشورما بر اساس آمار مندرج در ترازنامه انرژی؛ عرضه اولیه انرژی ۱۶۰۰ و مصرف

نهایی انرژی ۱۱۹۰ میلیون معادل بشکه نفت خام میباشد

در این بین سهم بخش

ساختمان ۳۶٪

صنعت ۲۴٪

حمل و نقل ۱۵٪

کشاورزی ۴٪

ضمناً مصرف سرانه انرژی در کشور ما ۵ برابر کشور هند و پاکستان، ۲ برابر کشور چین

و ۲ برابر کشور ترکیه و حدوداً هر فرد ایرانی ۶۸ درصد بیشتر از متوسط جهانی انرژی

مصرف میکند.

۱ برابر متوسط جهانی بر اساس قدرت برابری خرید است / و شدت مصرف انرژی در کشور ۶

که از کشورهایی مانند چین- کره- هند- ترکیه بسیار بالاتر است.

متوسط بهره وری انرژی در جهان، حدود ۸۸۰ دلار به ازاء یک بشکه نفت است که این رقم در کشور ما ۵۲۰۰۰۰ ریال به ازاء هر بشکه است. بررسیها نشان میدهد که پتانسیل صرفه جویی انرژی در کشور، به طور متوسط بالغ بر ۲۰ درصد است. به عبارتی دیگر؛ سالانه حدود ۲۰۰ میلیون بشکه خام پتانسیل صرفه جویی با درآمدی بالغ بر ۲۰ میلیارد دلار در در کشور امکان پذیر است. ضمناً پتانسیل استفاده از ظرفیتهای خورشیدی و بادی و هسته ای کشور به نحوی است که امکان تامین تمام ظرفیت مورد نیاز انرژی کشور از سبد انرژی فوق وجود دارد.

ادامه روند فعلی مصرف انرژی؛ باعث میشود که در سال **۱۴۰۵** با مصرف بیشتر از ۳۵۰۰

معادل میلیون بشکه نفت خام؛ کشور به **واردکننده نفت** تبدیل گردد.

ضمناً در اقتصاد انرژی دهه آتی، شاهد تغییراتی و تحولات زیادی خواهیم بود. به نظر میرسد مزیت رقابتی کشورهای تولید کننده نفت دیگر نفت نیست. لذا آماده سازی تکنولوژیک و دانش اینگونه کشورها برای کسب آمادگی در اقتصاد فوق بسیار ضرورت دارد و با توجه فرایندهای فعلی مصرف انرژی در کشور و دورنمای ترسیمی؛ خصوصاً شرایط شکننده قیمت نفت و درآمد های حاصل از فروش آن؛ انهم چنانچه روال طبیعی فروش نفت طی گردد؛ باید در برنامه های راهبردی انرژی کشور؛ سیاستهای جایگزین و جدیدی اندیشیده شود.

برای برون رفت از شرایط فوق، در بعد عرضه، افزایش کارائی، توسعه استفاده از انرژیهای تجدیدپذیر، توسعه تولید پراکنده، و توسعه استفاده و کشف منابع جدید انرژی مورد توجه قرارگیرد و در بخش مصرف و تقاضا، در ابعاد قانون و مقررات، ارتقا و تکنولوژی، توسعه آموزشهای همگانی و فرهنگ سازی و منطقی نمودن قیمت حاملهای انرژی، فرآیندهای هوشمند و عملیاتی خصوصاً با استفاده از پتانسیلهای بخش خصوصی تعریف و به کار گرفته شود.

سعید مهذب ترابی